

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en brunn mellan Västernäs och norra brofästet på Senoren, Karlskrona

Linderson, Hans

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2020). *Dendrokronologisk analys av en brunn mellan Västernäs och norra brofästet på Senoren, Karlskrona*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2020:33). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

2 maj 2020

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2020:33
Hans Linderson**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN BRUNN MELLAN
VÄSTERNÄS OCH NORRA BROFÄSTET PÅ SENOREN, KARLSKRONA****Uppdragsgivare:** Mikael Henriksson, Blekinge museum, borgmästaregatan 21, 37135 Karlskrona**Område:** Karlskrona, Senoren **Prov dendro nr:** 77471-77479 **Antal sågprov:** 9-1**Dendrokronologiskt objekt:** tunnan prov 5-9, ”stött-brädor” 1-4**Resultat:**

Dendro nr:	Provnr; Be-skriv-ning	Träd-slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års-ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer (mer vågat dateringsförslag inom parentes)
77471	1	Ek	30+ew	Sp 10 W			
77472	2	Ek	68+ew	Sp 18 W	1312+ew	Juni 1313	
77473	3	Ek	75+ew	Sp 18 W	1312+ew	Juni 1313	
77474	4	Ek					avstås
77475	5	Ek	77	Sp 11 W	1308	V 1308/09	
77476	6	Ek	109	Sp 14 W	1308	V 1308/09	
77477	7	Ek	110+ngr	Sp 5 nära W	1307±1	1308 ± 2	
77478	8	Ek	95	Sp 2 W	1296	1303-1317	1303-1310
77479	9	Ek	94	Sp 2 W	1300	1307-1321	1307-1312
band		En	6				<i>Juniperus communis</i>
botten		Hassel	9				<i>Corylus avellana</i>

Kommentarer till ovanstående resultattabell**Stavar från en tunna prov 5-9**

Stavarna är uttagna radiellt ur stockarna, från 10-20 årsringar från mörgen till vankanten. Således är hela splinten kvar på staven. Virket är avverkat **vinterhalvåret 1308/09 (augusti 1308-maj 1309)** i dagens **norra Polen**. Några prov uppvisar en bredare felmarginal men täcker denna skarpa datering, vilket även för dessa är den mest sannolika fällningstiden. Samtliga prover korrelerar dendrokronologiskt så väl att, de är sannolikt hämtade från ett gemensamt bestånd. Virket dateras tydligt mot några tunnor funna i Falsterbo (dendrorapport 2015:57) särskilt ”tunna 7” vars virke dock är avverkat cirka 30 år senare.

Stavar eller tak/vägg-spån sittande utanför ”tunna prov 5-9”, prov 1-4

Detta virke är uttaget på samma sätt som ovan beskrivet. Men de avviker genom att uppvisar hål mitt på och saknar spår för tunnlock. Virket är avverkat i **juni 1313 i sydöstligaste Sverige**, i storleksordningen områdena Blekinge, sydöstra Småland och Öland. Det kan således vara helt lokalt virke.

En tolkning är att man återanvänt en minst fem år gammal tunna för användning till brunn. Denna har stöttats utvändigt av virke som är relativt nyttillverkade (prov 1-4), vilket indikeras av att splinten inte har torkat när de sattes i brunnskonstruktionen. Min bedömning är att konstruktionen är uppförd andra halvan av år 1313 eller möjligen närmast följande år.

Vedbestämning av band och fynd i brunnen

Bandet är av en sexårig **enestam/gren/rot** 10 mm i diameter. **Hassel** stam/gren 25 mm diameter funnen i brunnsbotten.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarmed) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har dateringar med högre precision angivits i denna rapport har det mest vanliga antalet årsringar som uppträder i splinten för det specifika provet.

